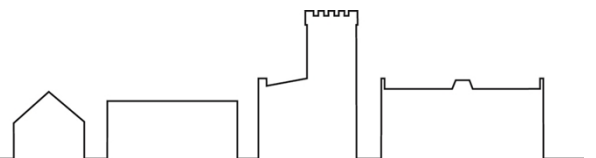

Utvärdering av Handlingsplan 2021–2022 (KS 2002/0539)

**Samverkan i det lokala förebyggande arbetet
för trygghet och mot brott**

Danderyds Kommun och Lokalpolisområde Södra Roslagen

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Förklaring av färgkodning.....	2
Målområde trygg och säkra platser	2
Trygga barn och unga.....	3
Tillgrepp och bostadsinbrott.....	4
Indikatorer, polisanmälda brott och uppgifter från medborgare.....	5
Hot och våld	5
Minska stölder och bedrägerier	6
Operativa samverkansmöten för trygghet	6
Övrigt.....	6
Resultat för några indikatorer.....	6

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har måluppfyllelsen av aktiviteterna i handlingsplanen varit god. Utvecklingen för relevanta indikatorer som polisanmälda bostadsinbrott och våldsbrott har varit positiv.

Samverkan mellan olika aktörer som arbetar för trygghet internt och externt under ledning av polis och kommun har bidragit till att minska flera risksituationer.

Initiativ beträffande grannsamverkan och grannsamverkansbilarna är uppskattat i kommunen.

Polisen och kommunen har en gemensam förståelse vad gäller ungas trygghet vilket är en förutsättning för god samverkan. Man är eniga om att det är prioriterat att arbeta för trygghet och minskat våld genom minskad alkohol- och narkotikakonsumtion, inte minst genom att stärka föräldrar i sin roll och få ned den alltför höga förekomsten av otrygga hemmafester. Insatser som handlar om värdegrund och att motverka brott på nätet är andra prioriterade uppgifter.

Självrapporterad alkohol och narkotikakonsumtion bland unga har gått ned något från föregående mätning men den psykiska hälsan utvecklas i negativ riktning både lokalt och i regionen. Flickor uppger mer psykisk ohälsa oavsett om det är somatiska besvär eller välmående/psykisk hälsa (Stockholmsenkäten). Många ungdomar som utsätts för brott anmäler dem inte till polis. Det finns även uppgifter som pekar mot att våld, hot och kränkningar är normaliserat så att det kan vara svårt för ungdomar att bedöma om de är utsatta för brott.

Kamerabevakning har införts vid Vendevägen. I samband med en bildelsstöld har bilder begärts ut av polisen. Ökade resurser för att tillse behov av väktare har inneburit ökade möjligheter att rikta resurser till offentliga platser där brott kan förväntas ske i högre grad eller där människor känner sig otrygga. Det kan ha minskat brott och/eller otrygghet.

Även grannsamverkansbilens förare och personer som har deltagit i trygghetsvandringar har anmält fel och på så sätt bidragit till en förbättrad utomhusmiljö. Väktare har anmält många fall av skadegörelse och klotter till kommunen, Keolis (busshållplatser) eller Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI).

Polisen i region Stockholm/Gotland har genomfört trygghetsundersökningar under 2020 och 2021 och söker ökad samverkan med kommunerna i regionen för framtida undersökningar. De indikatorer som kan följas upp med trygghetsundersökningarna är efterfrågade. Det vore bra om enkätfrågorna kunde vidareutvecklas i samverkan med kommunerna.

Arbetet med att informera om brott och risker utan att förstärka ogrundade rädslor har utvecklats och kan utvecklas i högre grad. Det finns tecken på att felaktiga föreställningar om förekomst av brott vid vissa platser och i jämförelse med andra kommuner inte är ovanligt. Bedrägerierna ökar varför det är viktigt att fortsätta att vidareutveckla kommunikationen, inte minst spridningen av information samt möjligheter till dialog om dessa brott.

Ett pilotprojekt som innebär att allmänhet kan meddela sig med kommunens inhyrda väktare har införts med än så länge positiva erfarenheter.

Förklaring av färgkodning

Förklaring	
	Målet uppfyllt
	Målet delvis uppfyllt
	Målet är inte uppfyllt

Målområde trygg och säkra platser

Trygga Platser	
	Uniformerad polis patrullerar utvalda platser
	Väktare bevakar utvalda platser och utför även sociala och förebyggande uppgifter
	Installera kameror för bevakning kamerabevakning vid Vendevägen 94, (infartsparkeringen)
	Ansökan om kamerabevakning vid Mörby Centrum, busstorget
	Genomföra trygghetsvandringar
	Använda grannsamverkansbilen för att kartlägga/anmäla fel i offentlig miljö, ex. ÅVS.
	Avfallsplanerare dokumenterar och åtgärdar trygghet och klagomål i samverkan med FTI

Flera olika aktörer har samverkat för att förhindra brott på platser som upplevs som otrygga och för att medborgarna ska uppleva att de inte är ensamma/utelämnade där. Polis, väktare, föräldravandrare, ungdomskoordinatorer och förare av grannsamverkansbilen har fullgjort sina åtagande enligt handlingsplanen. Danderyds Sjukhus och Mörby Centrum har ronderats regelbundet. Väktare och grannsamverkansbilen har kontrollerat återvinningstationer utöver de mer rutinmässiga kontrollerna och avfallsmätningar har utförts av avfallsplanerare och Förpacknings- och Tidningsindustrin (FTI).

Med det finansiella tillskottet inom trygghetsatsningen har kommunen kunnat hyra in fler väktarbilar. En väktarbil har bevakat de mest trafikerade knutpunkterna under veckans alla kvällar och nätter. Under vissa perioder har kommunen beställt ytterligare väktarbilar, exempelvis vid event, semestertider och lov. Under semestertider har Danderyd historiskt sett haft en något förhöjd risk för bostadsinbrott.

En nyhet som infördes sommaren 2022 var att allmänhet kan meddela sig med kommunens inhyrda väktare. Det är ett pilotprojekt som utvärderas löpande. Hittills ser det lovande ut. Samtal som inkommit har varit relevanta. Det har handlat om sådant som att säga till barn som klättrat upp på tak, övertala en påstridig person att lämna en butik och efter önskemål åka förbi ett område när någon ser eller anar en ordningsstörning.

Bevakningskameror har installerats vid infartsparkeringen vid Vendevägen. Kommunen har ansökt om tillstånd för kameror vid busstorget i Mörby Centrum. Integrationsmyndighetens (IMY:s) bedömning av Mörby Torg var emellertid att kommunen endast kan sätta upp kameror som bevakar busskurerna vilket sammantaget blir en mycket liten yta jämfört med vad kommunen ursprungligen hade i åtanke*. IMY:s beslut har överklagats men kommunen fick avslag. Att installera kameror omfattar krav på informationsinsatser såsom skyltning och information i olika mediekanaler vilket också har genomförts.

En trygghetsvandring har genomförts i Mörby Centrum och en annan är planerad för Djursholm den 16 november. Det har varit en bra mix av deltagare med representanter från bostadsrättsföreningar och många aktörer med ansvar för miljön, förutom kommunala representanter, politiker och poliser bland andra Skandia Fastigheter, väktarbolag och MTR. Gensvaret var mycket positivt och det fanns önskemål om fler trygghetsvandringar. Filmer om trygghetsvandringar har publicerats så att invånarna ska känna till att det finns möjlighet att påverka den lokala miljön på det här sättet.

Trygga barn och unga

	Vidareutveckla preventionsarbetet - implementera "Strategi för barn och unga"
	Säkerställa kunskap och rutiner i händelse av pågående dödligt våld (PDV) i skola
	Öka andelen trygga vuxna, (ex föräldravandrare) tider och platser där det finns behov
	Fler ska ha kunskap om stödverksamheter som förebygger brott och otrygghet
	Fortsätta översyn av tekniska möjligheter till "inrymning" inklusive åtgärder

Insatser och förebyggande/främjande insatser sker varje dag vad gäller barn och unga och utvecklas ständigt. En utredning där man intervjuade ett tiotal personer som arbetar med barn och unga inom kommunen och polisen bekräftar det. En lång lista med exempel på värdegrundsarbete, arbete med normer, fortbildning och dialoger vad gäller problemområden och lösningar, informationsinsatser (inte minst till föräldrar), trygghetsvandringar på förskola, alkohol- och drogförebyggande arbete, arbete med brott på nätet och mycket mer var ett av utredningens resultat. Samverkan med Karolinska Institutet för att bättre förstå riskfaktorer och friskfaktorer utifrån material i Danderyds "Stockholmsenkät" har gjorts och dessa resultat kommer att användas för att ytterligare skruva på insatser och metoder för att förbättra trygghet, säkerhet och hälsa för barn och unga.

Trots detta kan man säga att strategin för barn och unga som handlar om framtidstro, trygghet och hälsa har avstannat något. Det beslutades att det fanns behov av att stanna upp och göra en processutvärdering innan man kan fortsätta arbetet framåt. Det handlade bland annat om att utvärdera och vidareutveckla struktur, mandat, resurser och processer. Det görs väldigt mycket gott förebyggande arbete för ungdomars trygghet och säkert. Strävan är att öka systematiken och

---

* IMY menar att kommunen inte behöver söka tillstånd där. Vid geografiska områden där man går av och på kollektiv trafik råder regeln att kommuner kan sätta upp kameror utan tillstånd. Det vill säga sådan platser är "icke tillståndspliktiga" för kommuner.

hållbarheten i det arbetet och där bedöms det vara finnas brister. Därför bedöms målet delvis vara uppfyllt. [BF med fler får gärna ändra/fylla på här]

Broschyrer med resultat från Stockholmsenkäten stimulerar till att engagera både barn och föräldrar att skapa trygga och hälsosamma förutsättningar. LPO Södra Roslagen och kommunerna i Roslagen har sänt en föreläsning för föräldrar om narkotika utifrån ett material framtaget av polisen. Materialet kommer delas ut och förstärkas med en film som streamas via Youtube. Fem kommuner i Stockholmsregionen däribland Danderyd ordnade tillsammans en föreläsning till föräldrar med barn 0–12 år om föräldrarollen. Filmen kan återvändas så länge kommunen önskas då den även textas och publiceras via socialkontorets websida.

Hemmafester och otrygga hemmafester är begrepp som kommunen och polisen informerar om och begreppen verkar ha fått spridning. Många gånger när polisen talar om narkotika nämns endast öppna drogsener men LPO Södra Roslagen är väl bekant med att narkotika många gånger förekommer i hemmen. Ett fenomen som delvis hör samman med hemmafester är säkerhet i trafik. På senare tid har det blivit mycket mer vanligt med mopedbilar i Danderyd. Säkerheten för dessa fordon är långt lägre än för personbilar på många sätt, alla ungdomar har inte samma mognadsgrad vad gäller att framföra fordon och ibland förekommer kombinationen alkohol och mopeder/mopedbilar/A-traktorer. Både ungdomskoordinatorer och polis för dialog i dessa frågor och har spritt informationsmaterial på olika sätt, exempelvis till föräldrar via skolor.

Kommunen, polisen och föräldraföreningarna har samverkat för ett tryggt skolavslut vilket har inkluderat samverkan för att alkohol och droger inte ska förekomma vid avslutningsfester för minderåriga.

Polisen och kommunen har tillsammans fortsatt att utbilda skolor och rektorer beträffande pågående dödligt våld (PDV) i skola. Tekniska åtgärder som gjorts [TK med fler får gärna fylla i här]

Föräldravandring, väktare och andra insatser för att trygga vuxna ska finnas på platser som kan upplevas som otrygga finns. Det är dock svårt att bedöma om de trygga vuxna på dessa platser har ökat enligt målet i handlingsplanen 2021–2022 varför målet bedöms som delvis genomfört.

Informationskampanjer för exempelvis stödcentrum för unga brottsoffer och ungdomsmottagning har genomförts

Tillgrepp och bostadsinbrott

	Öka andelen i befolkningen som deltar i grannsamverkan
	Starta nya grannsamverkansgrupper
	Löpande information om tillgrepp och förebyggande åtgärder till kontaktombuden
	Månadsbrev med samlad information till kontaktombuden
	Arrangera årsmöte för grannsamverkan en gång om året i samverkan med volontärer
	Pilotprojekt med två grannsamverkansbilar introduceras
	Fortlöpande arbeta med grannsamverkansbil enligt plan
	Riktade insatser vid tider då fler inbrott historiskt sett förekommer
	Sprida fakta och information om förebyggande åtgärder i media

Alla planerade mål för att främja grannsamverkan och minska inbrott och andra former av stöld såsom stöld av och ur bil har genomförts med ett undantag. Det inte har hållits årsmöten för grannsamverkan. Det startas grannsamverkansgrupper kontinuerligt men det är svårt att beräkna om de har ökat över åren. Därför är det oklart om man har mött det målet.

Danderyd har nu två grannsamverkansbilar. Grannsamverkansbilarnas verksamhet kommer utvärderas specifikt. Intrycket från polisen och kommunen är att alla parter anser att samverkan fungerar bra. Efter en förarrträff med grannsamverkansbilar från hela länet skrev en förare som är med i styrgruppen *”det känns fortfarande som vi har det bäst”* vilket får ses som gott betyg för både polisen, kommunen och hela gruppen av frivilliga.

Ett långsiktigt mål är att köra med båda bilarna varje vardag. I nuläget nyttjar man båda bilarna ungefär 60 procent av vardagarna. Covid-19-pandemin har påverkat utfallet. Förarna har därför vid två tillfällen träffat varandra under gemytliga ”mingel på Entrétorget”. Ett av syftena med mingeleventen är att lära känna varandra så att inte rädsla att köra tillsammans på grund av att man inte känner varandra hindrar volontärerna från att ta uppdrag. Det har krävts ansträngningar för att få förare som haft uppehåll att köra igen. Det har spelats in filmer om grannsamverkansbilen som fått god spridning på sociala medier. Ett antal nya förare har på så sätt rekryterats.

Indikatorer, polisanmälda brott och uppgifter från medborgare

Bostadsinbrotten sjönk stegvis 2018–2020 för att sedan stiga något 2021 med 37 polisanmälda bostadsinbrott och försök till inbrott per 10 000 invånare. Prognosen för 2022 är att dessa brott sjunker föregående år.

Hot och våld

	Våldsförebyggande åtgärder sker via för strategi för barn och unga - förebyggande/främjande arbete
	Fortsätta arbetet mot Våldbejakande Extremistiska miljöer (VBE) enligt plan
	Monitorering rån och misshandel utomhus samt vid behov öka insatser enligt rutin
	Skapa ett styrdokument om att förebygga våld

Socialkontoret har genomfört utbildningar om våld i nära relation* och i samverkan med sju andra kommuner genomfört en kampanj om våld i nära relation. Det planeras för medverkan i en liknande nationell kampanj som genomförs av Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna som förstärker den första kampanjen.

Polisens har arbetat efter de förebyggande metoder vad gäller alkohol och narkotika; SMADIT, MUMIN, Linköping och Kronoberg. Kommunen och polisen har samverkat för att kunna genomföra besök i hemmen (Linköping) tillsammans. Tyvärr har de hänt enstaka gånger att polisen inte har haft resurser trots att det funnit fall där Linköping hade kunnat applicerats. Polisen har efter det försökt säkerställa att det ska finnas resurser att göra Linköping när de är påkallat.

En rutin då fler än ett rån inträffar under samma halvår och där offer och/eller gärningspersoner är unga har utarbetats

---

* Ett pressmeddelande om våld kampanjen hade ca 200 sidvisningar och många av dessa stannade länge och läste vidare på en sida om våld i nära relation som det var länkat till. Annonssfirman räknar med att cirka 200 000 personer kom i kontakt med annonserna i Danderyd på gator och torg. Utöver det användes digitala anslagstavlor i Mörby Centrum och pappersposters sattes upp i kommunens verksamheter.

Minska stölder och bedrägerier

- Bedrägerier - studiecirklar eller föreläsningar "Försök inte lura mig"
- Informera om tillvägagångssätt vid stöld och bedrägerier event såsom Seniordagen
- Bedrägerier - använda volontärer som ambassadörer (ex volontärer, företagareföreningar)

Studiecirklar om bedrägerier mot äldre har utvecklats till föreläsningar. Kommunikation om bedrägerier har skett via massmedia och vid olika event som "Seniordagen". Under 2021 ställde kommunen in "Seniordagen" på grund av pandemin. Som kompensation producerade då i stället en tidning om olika aktiviteter för pensionärer. En artikel om bedrägerier och hur man skyddar sig publicerades i den tidningen. Volontärer har bidragit i hög grad till spridning av kunskap. Grannsamverkansbilarna har dialog om bedrägerier med människor de möter och hjälper till att minska eventuella upplevda stigma med att bli lurad. Information, bland annat från polisen har förmedlats i kommunens nätverk och verksamheter.

Operativa samverkansmöten för trygghet

- Operativa möten minst två gånger i månaden polis, socialtjänst, fält, väktare med flera

Operativa samverkansmöten har använts för att koordinera insatser (en modifierad version av "Effektiv Samverkan mot Brott". Samverkan mellan olika aktörer som arbetar för trygghet internt och externt under ledning av polis och kommun har eliminerat eller bidragit till att minska flera allvarliga risker i samhället. Det har bland annat rört sig om slagsmål mellan olika ungdomsgrupperingar, otrygga fester, trafikfaror och intrång i byggnad.

Övrigt

Det finns indikationer på att risken att utsättas för våldsbrott på vissa allmänna platser kan vara överskattad i befolkningen. Här kan det finnas utvecklingsmöjligheter vad gäller samverkan och det finns ett behov av att upprätta en plan för att kommunicera fakta.

Danderyds kommun införde partiella tiggeriförbud i oktober 2019. En farhåga var att polisen inte skulle kunna prioritera att avvisa tiggare. Detta har visat sig vara en obefogad farhåga då polisens återrapportering visar att polisen har följt upp misstankar om tiggeri i zoner med förbud utifrån tips från allmänheten. Polisen kontrollerar de platser där det återkommande rapporteras om misstänkt tiggeri i förbjudna zoner. Det inkommer en handfull klagomål till kommunen per månad. Vissa är upprörda över att förbjuden inte efterlevs alltid och överallt. Sannolikt finns ett behov att i högre grad och med mer effektivitet/spridning informera om tiggeriförbudet och vad det innebär.

Resultat för några indikatorer

Polisanmälda bostadsinbrott (inbrott och försök) har sjunkit med över hälften mellan 2017 och 2021. I nuläget ut som trenden med sjunkande antal bostadsinbrott kommer att fortsätta.

Polisanmälda våldsbrott kan fluktuera något under åren. Enstaka tillfällen kan generera många anmälningar och motanmälningar.

Stockholmsenkäten (även kallad livsstilsstudien) som är en totalundersökning av elever i årskurs 9 samt i årskurs 2 på gymnasiet visar att det fortfarande är hög andel av de svarande som använder alkohol, narkotika och tobak jämfört med många andra kommuner i regionen. Över längre tid är utvecklingen dock positiv. Det är exempelvis markant lägre andelar som använder alkohol i årskurs 9, särskilt vad gäller pojkar. Det är även en positiv utveckling i förhållande till föregående år för

många av de här faktorerna. Däremot utvecklas den självrapporterade psykiska hälsan i negativ riktning både lokalt och i regionen. Flickor uppger mer psykisk ohälsa oavsett om det är somatiska besvär eller välmående/psykisk hälsa (Stockholmsenkäten). Enligt samma undersökning är det många ungdomar som utsätts för brott som inte anmäler dem till polis. Det är sannolikt av vikt att försöka få upp anmälningsbenägenheten. Det finns även uppgifter som pekar mot att våld, hot och kränkningar är normaliserat så att det kan vara svårt för ungdomar att bedöma om de är utsatta för brott (uppgifter från exempelvis Ungdomsmottagningen och ungdomskoordinatorer).

Polisens trygghetsundersökning 2021 visar att Danderydsbor är förhållandevis trygga jämfört med andra kommuner i länet och en lägre andel av befolkningen uppger problem när de tillfrågas om olika former av ordningsstörningar.

Arbetet med grannsamverkan och grannsamverkansbil är uppskattat i kommunen. Grannsamverkan är en metod som utvärderats och visat god effekt på minskning av inbrott. Även om det är svårt att mäta effekter av grannsamverkansbilsföraranas verksamhet inkommer det ibland enstaka tips till polis där uppgiftslämnare uppger att man inte skulle ha lämnat tipset om man inte blivit påmind genom att man fått en lapp i brevlådan av grannsamverkansbilen med uppmaning om att lämna tips. Grannsamverkansbilen har också arbetat framgångsrikt med att få människor att låsa lösa stegar på tomterna och på så sätt sannolikt förhindrat ett antal inbrott. Lösa stegar har under tidigare år använts vid ett antal tillfällen vid inbrott i kommunen.

Om tryggheten har ökat generellt på platserna på grund av rondering med väktare är oklart då det inte finns någon sådan undersökning. Däremot framkommer inte sällan positiva omdömen från enskilda individer i samtal om trygghet och brott.